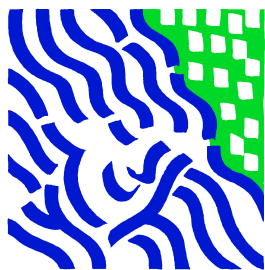

30^E VOORTGANGSRAPPORTAGE ZANDMAAS EN GRENSMAAS

1 JANUARI – 30 JUNI 2016

Werken aan
de Maas van morgen

Inhoud

1. Inleiding	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Leeswijzer.....	6
2. Het programma in zijn omgeving	7
3. Essentialia Zandmaas en Grensmaas	9
3.1 Doelstellingen	9
3.2 Maatregelenpakket.....	9
3.3 Convenantpartners	9
3.4 Historisch financieel overzicht.....	9
4. Voortgang	12
4.1 Zandmaas	12
4.2 Grensmaas.....	12
4.3 Kaden	15
5. Projectbeheersing	16
5.1 Kwaliteit.....	16
5.2 Scopewijzigingen.....	16
5.3 Planning	16
5.4 Financiën.....	18
5.5 Risico's	27
5.6 Prognose eindstand	27
Bijlage 1 Afkortingenlijst	34
Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas projecten.....	35
Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas projecten	37
Bijlage 4 Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute.....	39
Bijlage 5 Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas.....	40
Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 29.....	41

Samenvatting

Voortgang algemeen

In het eerste half jaar van 2016 is veel voortgang geboekt. Binnen het deelprogramma Zandmaas is de hoogwaterdoelstelling als gevolg van de uitgevoerde rivierverruiming gerealiseerd!

Daarnaast is binnen het programma Grensmaas gestart met de uitvoering van de locaties Urmond en Koeweide. Voor de prioritaire kademaatregelen Afferden, Eiland van Bergen en kern Mook is de aanbesteding gestart. Dat geldt eveneens voor de prioritaire kademaatregelen Ohé en Laak, Grevenbicht en Roosteren.

Voortgang Zandmaas

De benodigde aanvullende waterstandsdeling bij Well Aijen is uitgevoerd en daarmee heeft het deelprogramma Zandmaas de hoogwaterdoelstelling bereikt. De zelfrealisatoren ontgraven nog verder. Bij Well Aijen Noord wordt nog gewerkt aan de hoogwatergeul in combinatie met de aanleg van Maaspark Well en bij Lomm wordt gewerkt aan de gebiedsontwikkeling Lomm +. De werkzaamheden Maaspark Well en Lomm + maken geen onderdeel uit van de scope van Zandmaas.

Voor het realiseren van de natuurdoelstelling Zandmaas zijn inmiddels 396 hectaren beschikbaar. In combinatie met en aansluitend op de noordgeul bij Well-Aijen wordt het Maaspark Well uitgevoerd. Daarmee zijn extra natuurgronden beschikbaar en wordt de natuuropgave van 427 hectaren gehaald. Deze gronden liggen buiten het oorspronkelijke plangebied van de Zandmaas. Om toch zoveel mogelijk aaneengesloten natuurgebied te realiseren binnen het oorspronkelijke plangebied wordt nog een beperkte inspanning gedaan (onteigening, particulier natuurbeheer).

Voortgang Grensmaas

Het Consortium Grensmaas (CG) werkt op diverse locaties aan het Grensmaasproject. De locaties Borgharen en Aan de Maas zijn gereed. In Iitteren is de rivierverruiming gereed en nadert de ontgraving van de dekgrondberging de eindfase. De aanbesteding van het passeervak zuid van het Julianakanaal aan het Consortium Grensmaas heeft in het tweede kwartaal van 2016 plaatsgevonden. De opdracht wordt naar verwachting begin derde kwartaal verstrekt. In Trierveld/Koeweide verloopt de aanleg van de werkhaven en het voordepot in hoog tempo. Tevens is de rivierverruiming ten behoeve van de hoogwaterdoelstelling te Koeweide opgestart. Het ontgraven materiaal wordt in depot gezet.

Voortgang prioritaire kademaatregelen

Voor de prioritaire kademaatregelen van Waterschap Roer en Overmaas bij Ohé en Laak, Grevenbicht en Roosteren is het projectbesluit genomen. De maatregelen zijn aanbesteed en de uitvoering start naar verwachting in het derde kwartaal. Voor de prioritaire kademaatregelen van Waterschap Peel en Maasvallei is het projectbesluit kern Mook genomen. De aanbesteding van de prioritaire kademaatregelen Afferden, Eiland van Bergen en kern Mook is gestart. De projectbesluiten voor de dijkringen bij Lottum (dijkkring 66) en Grubbenvorst (dijkkring 67) staan gepland in augustus 2016, het projectbesluit voor de dijkkring bij Neer (dijkkring 74) staat gepland in het vierde kwartaal 2016. Om deze projectbesluiten te kunnen nemen dient er uitsluitel te zijn over de oplossing van het budgettekort. Hierover vindt op 6 juli 2016 bestuurlijk overleg tussen WPM, I&M en RWS plaats. De einddatum van 2020 wordt nog steeds gehaald.

Projectbeheersing

Ten aanzien van de projectbeheersing van Zandmaas/Grensmaas zijn er geen bijzonderheden te melden.

Financiën en risico's

Het projectbudget van Zandmaas is in de verslagperiode niet gewijzigd.

De prognose eindstand is met € 0,7 miljoen gestegen tot € 389,1 miljoen en ligt op peildatum 30 juni 2016 € 18,1 miljoen onder het beschikbaar budget.

Het projectbudget van Grensmaas is eveneens ongewijzigd. De prognose eindstand is € 3,8 miljoen gestegen tot € 142,6 miljoen en ligt op peildatum 30 juni 2016 € 7,9 miljoen onder het beschikbaar budget.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Deze halfjaarlijkse rapportage wordt uitgebracht in het kader van de 'Regeling Grote Projecten' van de Tweede Kamer en betreft de periode van 1 januari tot en met 30 juni 2016. De rapportage beschrijft de voortgang van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas binnen het programma Maaswerken. Tevens is een financiële verantwoording opgenomen waarin vooral aandacht wordt besteed aan afwijkingen ten opzichte van de vorige periode. Tenslotte zijn de risico's van de deelprogramma's in beeld gebracht.

Naast genoemde deelprogramma's maakt het deelprogramma Maasroute deel uit van Maaswerken. Dit deelprogramma is door de Tweede Kamer niet aangewezen als Groot Project en daarom niet meegenomen in deze voortgangsrapportage, uitgezonderd daar waar relevante raakvlakken zijn met Zandmaas en Grensmaas.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft kort de relevante ontwikkelingen in de omgeving van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas. Na een beschrijving van de essentialia van de deelprogramma's in hoofdstuk 3 beschrijft hoofdstuk 4 de voortgang en de diverse raakvlakken. In hoofdstuk 5 ligt het accent op eventuele scopewijzigingen en mutaties in de planning, de financiën en de belangrijkste risico's ten opzichte van voorgaande rapportages.

2. Het programma in zijn omgeving

Een groot programma als Maaswerken met een lange uitvoeringsduur staat constant onder invloed van zijn omgeving. Naast ruimtelijke ontwikkelingen in en nabij het Maasdal kunnen dat ook veranderingen in beleid en wet- en regelgeving zijn. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de communicatie met de omgeving van de Maaswerken en aan Maaswerken in de media.

Begin januari verscheen in de Gelderlander een artikel over de internationale Maasfietsroute en dat West Maas en Waal ook is aangesloten bij de organisatie ervan. Zij zien met name een kans voor toerisme. Rijkswaterstaat onderzoekt momenteel de mogelijkheid om ook bij het initiatief aan te sluiten. De route gaat langs de rivier de Maas en biedt kansen om de fietser te informeren over kunstwerken, werkzaamheden die zijn uitgevoerd en projecten die nog in uitvoering zijn.

Begin februari lanceerden de twee Limburgse waterschappen een applicatie voor mobiele telefoons waaraan ook door RWS is meegewerkt. De app is met name bedoeld voor boeren die hiermee sneller kunnen anticiperen op aankomende periodes van hoog- en laagwater.

De versnelde aanleg van de dijken in het HWBP door het waterschap Peel en Maasvallei kreeg begin april veel media-aandacht in de Limburger.

Media Grensmaas

Er is steeds meer aandacht voor de werkzaamheden van het Consortium Grensmaas (CG) bij Schipperskerk. "Recreatie bij werkhaven Schipperskerk", kopte de krant medio januari. Gedoeld wordt op het uitkijkpunt dat door het Consortium Grensmaas is aangelegd en op de 1500 bomen en struiken die als compensatie voor de overlast dienen.

Waterschap Roer en Overmaas en CG organiseerden begin februari een bijeenkomst over dijkversterkingen voor een deel van de dijken in Grevenbicht. Begin maart is geconstateerd dat het hoge water van medio februari bij Meers een hap uit de omgeving heeft genomen. Het rivierwater kwam tot over de ringdijk en vormde een geul tot aan de landweg.

Medio maart is gestart met de aanleg van de werkhaven van het Consortium Grensmaas. Daarvoor is de Parallelweg afgesloten tussen Schipperskerk en Illikhoven. Er zijn diverse infoavonden georganiseerd in de omgeving.

Bij Itteren is tijdens het baggerwerk weer een explosief gevonden. Het ging om een Amerikaanse antitankmijn uit de Tweede Wereldoorlog.

De schutterij van Nattenhoven (gemeente Stein) besprak met RWS en Natuurmonumenten de nieuwe locatie van het schietterrein. De oude locatie hebben zij moeten verlaten i.v.m. de werkzaamheden aan de Grensmaas. In de nieuwsbrief van het Consortium Grensmaas werd gesteld dat "het doemscenario voor de schutterij verleden tijd zou zijn". Dat leidde tot ergernis bij de schutterij want zij zien de geboden oplossing nog niet als de oplossing.

Meerdere media hebben de berichtgeving op de site waterpeilen.nl opgepikt dat de effecten van het Grensmaasproject goed merkbaar zijn. De hoogwatergolf, die medio februari bij Itteren en Borgharen voorbij kwam, leidde tot 60 cm minder waterstandsstijging dan voor het Grensmaasproject het geval zou zijn geweest.

De Grensmaas is in de periode van 13-22 mei het decor geweest van de eerste landschapsopera 'De Grensmaas vertelt'. In verschillende lokale en regionale media is hier aandacht aan besteed. Zo'n 2000 bezoekers bezochten een van de zes voorstellingen. In de Limburger werd een positieve theaterrecensie geschreven.

Landinwaarts besteedde op vrijdag 6 mei op NPO 2 aandacht aan de Grensmaasopera.

In april is bij het paardengraf in Borgharen, waar juni 2010 65 paardenskeletten zijn gevonden, een kunstwerk onthuld.

Begin april verscheen een artikel over 210 km² nieuwe natuur in Limburg in de afgelopen 40 jaar. Als voorbeeld werd de Grensmaas genoemd. Volgens het artikel gaat het door de nieuwe natuur met de dierenpopulatie stukken beter.

Eind mei berichtten de regionale media dat het werk aan de Grensmaas in Geulle is afgerond. Het werk is uitgevoerd door Consortium Grensmaas en Waterschap Roer en Overmaas. Het waterschap heeft als dijkbeheerder het afgelopen jaar de kades in Geulle aan de Maas versterkt. Consortium Grensmaas heeft vanaf 2012 de rivierverruiming in combinatie met grindwinning uitgevoerd. Aanvankelijk leverde dat weerstand op, omdat de bewoners in de oorspronkelijke plannen nauwelijks geconfronteerd zouden worden met het project Grensmaas. De nieuwe uitvoering betekende dat ze 800 vrachtransporten per dag langs hun woning zouden krijgen. Het Consortium Grensmaas heeft geïnvesteerd in de relatie met de omgeving waardoor veel weerstand is afgenomen.

Rijkswaterstaat Zuid Nederland is gestart met het opstellen van het Natura2000-beheerplan voor de Grensmaas. Het zomerbed is Natura2000-gebied.

Media Zandmaas

In de eerste helft van 2016 is er geen berichtgeving/media-aandacht over de Zandmaas geweest.

3. Essentialia Zandmaas en Grensmaas

3.1 Doelstellingen

Na de twee hoogwaterperioden in de Rijn en de Maas in december 1993 en januari 1995 presenteerde het kabinet in februari 1995 het Deltaplan Grote Rivieren. De Zandmaas en Grensmaas maakten deel uit van dit plan. Het Deltaplan Grote Rivieren is in 2005 opgegaan in de Wet op de Waterkering, die vervolgens is opgegaan in de Waterwet. De belangrijkste doelstelling van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas is het verbeteren van de bescherming van inwoners van Limburg en Noord-Brabant tegen hoogwater in de Maas. In bijlage 2 en 3 zijn de karakteristieken van de deelprogramma's geschetst. De projecten voor hoogwaterbescherming voor de Zandmaas zijn volgens afspraak in 2015 gerealiseerd. De projecten voor hoogwaterbescherming voor de Grensmaas dienen in 2017 te zijn gerealiseerd. De prioritaire (sluitstuk)kaden dienen uiterlijk in 2020 te zijn gerealiseerd. Voor de bevolkingscentra langs de Zandmaas diende de bescherming echter vóór 2008 te zijn bereikt. Daarom zijn de kademaatregelen in de gemeenten Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar met voorrang uitgevoerd. Belangrijke nevendoelestellingen van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas zijn natuurontwikkeling en delfstoffenwinning (zand en grind).

3.2 Maatregelenpakket

Het maatregelenpakket (projecten) van Zandmaas bestaat onder meer uit het aanleggen en verhogen van kaden, het verruimen van de rivier de Maas, de aanleg van een retentiegebied en hoogwatergeulen en het creëren van gebieden waar natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Dit wordt gecombineerd met de winning van zand. Daarnaast vindt de uitvoering van peilopzet plaats om de nadelige effecten voor de landbouw en de scheepvaart te mitigeren. Het maatregelenpakket van de Grensmaas bestaat uit het verruimen van de rivier, de aanleg van kaden, dekgrondbergingen, nevengeulen en natuurontwikkeling. Dit wordt gecombineerd met de winning van zand en grind. Daarnaast vinden projecten plaats om te voorkomen dat de grondwaterstand daalt.

3.3 Convenantpartners

Bij de deelprogramma's zijn drie convenantpartners betrokken: het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), de provincie Limburg en het ministerie van Economische Zaken (EZ). Zij hebben in 1997 de 'Bestuursvereenkomst Maasproject' getekend. Hierin zijn o.a. afspraken gemaakt over doelstellingen, samenwerking, verantwoordelijkheden en financiële aspecten. Maaswerken bereidt de verschillende projecten voor en voert deze uit. Maaswerken valt financieel en organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van IenM.

3.4 Historisch financieel overzicht

De financiële bijdrage van IenM aan de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas bedroeg op het moment van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute (OTB 1998) € 358,5 miljoen. Het totale projectbudget van Zandmaas en Grensmaas sloot op dat moment op € 381 miljoen, prijspeil 1998. De uitsplitsing van dit projectbudget voor Zandmaas en Grensmaas is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Referentiebudget voor Maaswerken ten tijde van OTB 1998

Onderdeel en bijdrage		Miljoen gulden prijspeil 1998	Miljoen euro prijspeil 1998
Zandmaas	Bijdrage I&M	680	308,6
	Bijdrage EZ en provincie Limburg	27	12,3
Totaal		707	321
Grensmaas	Bijdrage I&M	110	49,9
	Bijdrage nog te verdelen over convenantpartners	23	10,4
Totaal		133	60

Figuur 1 Stand van zaken hoogwaterbeschermingsprojecten Zandmaas en Grensmaas

¹ Het bedrag van € 381 miljoen is inclusief € 10 miljoen van EZ. Deze bijdrage loopt niet via de begroting van I&M maar via de begroting van EZ. Dit is in tabel 3 (projectbudget) en tabel 4 en 5 (mutatieoverzichten Zandmaas en Grensmaas) gecorrigeerd.

per 30 juni 2016²

---

² Per 30 juni 2016 is de hoogwaterdoelstelling Zandmaas bereikt.

4. Voortgang

4.1 Zandmaas

Hoogwaterdoelstelling

De hoogwaterdoelstelling door rivierverruiming is bereikt. De projecten Lateraalkanaal West, rivierverruiming en peilopzet stuwpand Sambeek, hoogwatergeul Lomm, hoogwatergeul Well Aijen zuid en hoogwatergeul Well Aijen Noord zijn gereed.

Hoogwatergeul Lomm: ontwikkeling Lomm+

De bijdrage aan de hoogwaterdoelstelling voor 2015 bij Lomm is bereikt. De uitbreiding van de zandwinning in combinatie met verdere ontwikkeling van het gebied (Lomm+) loopt volgens planning van de zelfrealisator tot eind 2022. Deze uitbreiding behoort niet tot de scope van Maaswerken.

Hoogwatergeul Well Aijen (Noordgeul): ontwikkeling Maaspark Well

De benodigde aanvullende waterstandsdeling bij Well Aijen is uitgevoerd en daarmee heeft het deelprogramma Zandmaas de hoogwaterdoelstelling bereikt! De zelfrealisator ontgraft volgens planning tot eind 2029 verder in verband met de aanleg van Maaspark Well. Deze werkzaamheden maken geen onderdeel uit van de scope van Zandmaas.

Grondverwerving voor natuurontwikkeling

Voor het realiseren van de natuurdoelstelling Zandmaas zijn 396 hectaren beschikbaar. In combinatie met en aansluitend op de noordgeul bij Well-Aijen wordt het Maaspark Well uitgevoerd. Daarmee zijn extra natuurgronden beschikbaar en wordt de natuuropgave van 427 hectaren gehaald. Deze gronden liggen buiten het oorspronkelijke plangebied van de Zandmaas. Om toch zoveel mogelijk aaneengesloten natuurgebied te realiseren binnen het oorspronkelijke plangebied wordt nog een beperkte inspanning gedaan. Het gaat dan om het onteigenen van een aantal hectares waarvoor een onteigeningstitel is verkregen, het inzetten op particulier natuurbeheer waar daartoe bereidheid is en het afwikkelen van een langlopend dossier via een gerechtelijke procedure.

4.2 Grensmaas

Uitvoeringsovereenkomst met Consortium ('11 locaties')

Werk in uitvoering

In *Bossherveld* worden voorbereidingen getroffen om in Q3 2016 de uitvoering te herstarten. Met baggermolen de Friesland wordt proefgedraaid en het weer volledig grindwinnen wordt voorzien vanaf 1 november 2016.

In *Itteren* is de rivierverruiming gereed en nadert de ontgraving van de dekgrondberging de eindfase. De ontgraving van de recreatievijver te Itteren is eveneens gereed. Naar verwachting zal de eerste veredelingsinstallatie ("Rotterdam") nog in 2016 worden verplaatst naar de nieuwe werkhaven op locatie Koeweide. De aanbesteding van het passeervak zuid van het Julianakanaal aan het Consortium Grensmaas heeft in het tweede kwartaal van 2016 plaatsgevonden. De opdracht wordt naar verwachting begin derde kwartaal verstrekt.

De faunapassage bij de brug Elsloo wordt door het Consortium Grensmaas begin Q3 aanbesteed.

In *Meers* zijn geen bijzonderheden. De uitvoering en grindafzet verloopt via de regionale markt.

Voor de locatie *Maasband* heeft CG verzocht de werkzaamheden drie jaar door te schuiven. CG dient daartoe een formele afwijking ter acceptatie in. De mogelijke effecten worden inzichtelijk gemaakt. Vanwege verwachte tijdelijke hogere stroomsnelheden maakt CG een ontwerp om de oever aan Vlaamse zijde te versterken. Naar verwachting kan deze in 2017 worden uitgevoerd.

Maaswerken en Vlaanderen/NV De Scheepvaart zijn akkoord met de ontwerpwijziging van de locatie *Urmond*. Op 1 juni 2016 zijn de uitvoeringswerkzaamheden versneld gestart.

Er zijn geen wijzigingen in *Nattenhoven*. De uitvoering is nog niet gestart. CG heeft aangegeven eerst *Nattenhoven* te willen uitvoeren en daarna *Grevenbicht*. Bij *Nattenhoven* wordt een kleidepot ingericht ten behoeve van de uit te voeren kades.

Vlaanderen/NV De Scheepvaart heeft ingestemd met het herontwerp van de locatie *Grevenbicht*. Het definitief ontwerp is aan het eind van het eerste kwartaal van 2016 door CG afgerond en inmiddels - met opmerkingen- door Maaswerken geaccepteerd. CG heeft aangegeven de uitvoeringsvolgorde van *Grevenbicht* en *Nattenhoven* om te willen draaien; eerst *Nattenhoven* uitvoeren en vervolgens - achteruit werkend- *Grevenbicht* uitvoeren. In het tweede kwartaal van 2016 is een verzoek tot afwijking ingediend.

De aanleg van de werkhaven en het voordepot in *Koeweide* verlopen voorspoedig. De haven is naar verwachting in het derde kwartaal van 2016 gereed voor gebruik. De aanvoer van de eerste veredelingsinstallatie uit Itteren ("Rotterdam") is gepland vanaf het vierde kwartaal van 2016. Naar verwachting is de installatie dan begin 2017 operationeel. De werk weg naar *Visserweert* is gereed en in gebruik. De rivierverruiming ten behoeve van de hoogwaterdoelstelling te *Koeweide* is opgestart en ontgraven materiaal wordt in depot gezet.

Bij de locatie *Visserweert* is het ontwerp van de hoogwaterbrug tussen *Illikhoven* en *Visserweert* gereed. De uitvoeringswerkzaamheden van de hoogwaterbrug zijn gestart zodat de brug naar verwachting in oktober wordt opengesteld voor het verkeer. Daarna wordt eind 2016 gestart met grondwerkzaamheden t.b.v. de rivierverruiming *Visserweert*. Ontgraven materiaal zal in depot worden gezet, gericht op het realiseren van de hoogwaterdoelstelling eind 2017.

IJtteren van boven

De locatie Meers

Monitoring

In 2012 is tussen de Staat en het Consortium Grensmaas de Nadere Overeenkomst gesloten. Hierin staan de afspraken over de afwikkeling van verplichtingen van het Rijk tegenover het Consortium Grensmaas. Daarnaast is toen de mogelijkheid gecreëerd van het zo nodig verstrekken van een lening door het ministerie van IenM aan het Consortium Grensmaas. Met deze afspraken is de realisatie van de hoogwaterveiligheidsdoelstelling Grensmaas vooralsnog veilig gesteld. Om de noodzaak van een beroep op de leenfaciliteit te kunnen beoordelen is afgesproken dat de financiële ontwikkelingen van de werkzaamheden van het Consortium Grensmaas door een onafhankelijke partij worden gemonitord.

In maart is daarover de achtste monitoringsrapportage opgeleverd. In lijn met de voorgaande monitoringrapportages wordt daarin gemeld dat - hoewel de afzetvolumes van het Consortium Grensmaas achterblijven - vooralsnog geen beroep op de leningfaciliteit wordt verwacht. In de rapportage is aangegeven dat - indien de afzetvolumes langdurig achterblijven bij de verwachtingen - een beroep op de leningfaciliteit op termijn niet is uit te sluiten. Tevens bestaat dan het risico dat de grindwinning niet binnen de contractuele termijn (eind 2023) kan worden afgerond.

Natuurontwikkeling

Het realiseren van de natuurdoelstelling Grensmaas is gericht op het verwerven van 1208 ha grond, inclusief de locaties Roosteren (137 ha) en Proefproject Meers (35 ha). De einddatum hiervoor is bepaald op 31 december 2018. Dit half jaar is via Consortium Grensmaas 20 ha grond beschikbaar gekomen voor het project Grensmaas. Consortium Grensmaas heeft daarmee in totaal 995 ha beschikbaar.

Vlaamse Boertienlocaties

Vlaanderen en Nederland voeren samen de aanvullende Boertienmaatregelen (Boertien-plus) uit. De uitvoering van het project Boeien-Veurzen is op 1 maart 2016 gestart. De uitvoering van het project Geistingen staat gepland in 2017. Tijdige uitvoering van de bijdrage aan de hoogwaterdoelstelling (gereed eind 2017) blijft daardoor haalbaar. Door het uitvoeren van de projecten kan de aanleg van tijdelijke kades aan Nederlandse zijde worden verminderd.

4.3 Kaden

Prioritaire kademaatregelen

Voor de prioritaire kademaatregelen van Waterschap Roer en Overmaas bij Ohé en Laak (cluster A), Grevenbicht en Roosteren (cluster B) is het projectbesluit genomen. De maatregelen zijn aanbesteed en de uitvoering start naar verwachting in het derde kwartaal. Het waterschap Roer en Overmaas voert overleg met het Consortium Grensmaas over de uitvoering van dijkwerkzaamheden die aan elkaar grenzen. Op 15 april 2015 zijn over de onderlinge raakvlakken en uitgangspunten nadere afspraken gemaakt. De uitwerking en formele vastlegging hiervan is in concept gereed. Definitieve vaststelling van het samenwerkingsvoorstel moet nog plaatsvinden.

Voor de prioritaire kademaatregelen van Waterschap Peel en Maasvallei is het projectbesluit kern Mook genomen. De aanbesteding van de prioritaire kademaatregelen Afferden, Eiland van Bergen en kern Mook (werkpakket 1) is gestart. De projectbesluiten voor de dijkringen bij Lottum (dijkring 66) en Grubbenvorst (dijkring 67) staan gepland in augustus 2016, het projectbesluit voor de dijkring bij Neer (dijkring 74) staat gepland in het vierde kwartaal 2016. Om deze projectbesluiten (werkpakket 2) te kunnen nemen dient er uitsluitel te zijn over de oplossing van het budgettekort. De einddatum van 2020 wordt nog steeds ruim gehaald.

5. Projectbeheersing

5.1 Kwaliteit

Projectbeheersing/audits

Naar aanleiding van de aanbeveling uit de audit risicomanagement worden de beheersmaatregelen explicieter besproken in het project team Zandmaas/Grensmaas. Ook in rapportage (zie de inhoudelijke stukken en de toelichtende tabellen) worden de beheersmaatregelen en de voortgang daarvan explicieter behandeld.

5.2 Scopewijzigingen

In deze rapportageperiode hebben geen scopewijzigingen plaatsgevonden.

5.3 Planning

Tabel 2 toont de masterplanning op peildatum 30 juni 2016. In de verslagperiode hebben geen wijzigingen in de projectplanning plaatsgevonden. Alle projecten van de Zandmaas hebben hun geplande hoogwaterdoelstelling in 2015 bereikt. De extra waterstandsdeling bij Well Aijen (restopgave) wordt in Well Aijen Noord gerealiseerd door werkzaamheden aan de geul eerder uit te voeren (in 2016).

Bij de Grensmaas is de eerstvolgende mijlpaal het behalen van de hoogwaterdoelstelling eind 2017.

5.4 Financiën

Projectbudget

De financiële verantwoording van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas is apart inzichtelijk gemaakt. Tabel 3 geeft – met als referentie het projectbudget ten tijde van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute - het totaal aan mutaties weer. De mutatieoverzichten zijn weergegeven in tabel 4 en 5.

Tabel 3 Projectbudget (Bedragen in miljoen euro, inclusief B.T.W.)

	OTB/POL pp'98	Wijzigingen Incl. prijsindexering		Project budget I&M begroting pp'15	Nog bij te dragen EZ
		Vorige perioden	Deze periode		
Zandmaas	311	95,7	0,5	407,2	8,4³
Grensmaas	60	90,1	0,3	150,5⁴	0,2⁵
Totaal	371	185,8	0,8	557,7	8,6

De projectbudgetten van Zandmaas en Grensmaas zijn deze verslagperiode gewijzigd als gevolg van prijsindexering om te komen tot prijspeil 2015.

Mutatieoverzichten

Tabel 4 en 5 geven inzicht in de specificaties van alle mutaties, uitgesplitst in scopewijzigingen, mee- en tegenvallers en technische mutaties. De bedragen van de mutaties zijn met behulp van de IBOI-index⁶ teruggerekend naar de bedragen op prijspeil 1998.

3 Tevens neemt het ministerie van EZ, na bijstelling bij brief van 5 maart 2013 aan Tweede Kamer (kamerstuk II 18106, nr. 216) binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 117 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt.

4 Betreft afronding van 0,1 miljoen euro.

5 Tevens draagt het ministerie van EZ via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (728 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt. IenM neemt van EZ 53,5 ha gronden over en EZ levert aan IenM nog een netto bijdrage van € 0,2 miljoen.

6 IBOI-index is de index voor de Bruto Overheidsinvesteringen. Deze is als volgt: '98-'99 was 1,4%, '99-'00 was 2,5%, '00-'01 was 4,5%, '01-'02 was 3%, '02-'03 was 2,75%, '03-'04 was 1,23%, '04-'05 was 0,39%, '05-'06 was 0,66%, '06-'07 was 0,44%, '07-'08 was 1,5%, '08-'09 was 2,14%, '09-'10 was 0,84% en '10-'11 was 1,41%, '11-'12 was 1,89%, '12-'13 was 1,66%, '13-'14 was 1,16%.

Tabel 4 Mutatieoverzicht Zandmaas (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

I&M Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR (DGR⁷) ZM en GM
TB en POL Zandmaas	311,0	311,0	1998	12^e DGR
Scopewijzigingen				
Kaden bevolkingscentra	34,1	35,4	2000	12 ^e DGR
Hoogwatergeul Ooijen	-/-13,6	-/-14,1	2000	13e DGR/1 ^e VGR
Nevengeul Belfeld	0	0,0		
Bereiken 100% hoogwaterbescherming	11,4	13,6	2003	4 ^e VGR
Herstel Rijkelse Bemden	11,1	13,0	2005	8 ^e VGR
Verhoging Risico algemeen	33,0	38,5	2005	8 ^e VGR
Vermindering aankoop natuurgronden (14 ha)	-/-0,1	-/-0,1	2006	10 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstukkaden (ophoging budget)	12,5	15,0	2008	14 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstukkaden (verhoging opvangen binnen budget)	-/-12,5	-/-15,0	2008	14 ^e VGR
Uitbreiding scope Retentiebekken Lateraal Kanaal West	1,9	2,4	2012	22 ^e VGR
Uitbreiding scope Retentiebekken Lateraal Kanaal West (verhoging opvangen binnen budget)	-/-1,9	-/-2,4	2012	22 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	75,9	86,3		
Technische Mutaties				
Toevoeging Budget Risicoreserve	44,5	46,3	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering inkomsten proefproject 1	7,7	7,7	1998	6 ^e DGR
Desaldering overige inkomsten t/m 2001	8,2	9,0	2001	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2002	0,3	0,3	2003	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2003	1,2	1,4	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	1,2	1,5	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	0,1	0,1	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	1,6	1,9	2006	10 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	3,4	4,0	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,2	0,2	2008	15 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2009	0,2	0,2	2009	17 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2010	0,1	0,1	2010	19 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2012	1,1	1,7	2013	24 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2013	0,2	0,3	2014	26 ^e VGR
Grondaankopen ministerie EL&I	-/-2,4	-/-2,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Peilopzet	5,2	5,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-8,2	-/-9,6	2004	6 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-10,1	-/-12,0	2005	8 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,1	0,1	2007	12 ^e VGR
Overboeking naar Grensmaas vanuit Zandmaas	-/-4,3	-/-5,3	2009	17 ^e VGR
Technische mutatie (ontvangsten)	-/-0,5	-/-0,5	2009	17 ^e VGR
Overboeking naar provincie Limburg voor gebiedsgerichte ontwikkeling	-/-12,1	-/-15,0	2010	19 ^e VGR
Overboeking naar RWS dienst Limburg voor natuurcompensatie in stuwpand Lith	-/-0,2	-/-0,3	2010	19 ^e VGR

⁷ Deltaplan Grote Rivieren

I&M Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR (DGR⁷) ZM en GM
Wijziging bekostigingssystematiek	-/-100,6	-/- 125,7	2011	20 ^e VGR
Saldo technische mutaties	-/-63,1	-/-90,6		
Mee- en tegenvallers				
Herijking raming op basis van Tracébesluit	20,9	21,8	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Afrondingsverschillen	0,5	0,5	2005	9 ^e VGR
Administratieve correctie	-/- 0,1	-/- 0,1	2006	11 ^e VGR
Overname van verplichting van het ministerie van Economische Zaken voor de aankoop van gronden voor de natuurscope Zandmaas.	2,6	3,3	2012	23 ^e VGR
Overname van verplichting van het ministerie van Economische Zaken voor de aankoop van gronden voor de natuurscope Zandmaas (verhoging opvangen binnen budget).	-/- 2,6	-/- 3,3	2012	23 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	21,3	22,2		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	345,1			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		22,5	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		11,0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		9,6	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004		4,1	2004	7 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2005		1,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,1	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		2,0	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		7,4	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		6,2	2009	16 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2010		1,8	2010	18 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2011		2,0	2011	21 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2012		3,1	2012	23 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2013		2,8	2013	24 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2014		1,8	2014	26 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2015		0,5	2015	29 ^e VGR
Saldo loon- en prijsbijstelling		78,3⁸		
Totaal beschikbare budget		407,2		

⁸ I.v.m. afrondingen

Tabel 5 Mutatieoverzicht Grensmaas (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

I&M Budget Grensmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR of DGR ZM en GM
Ontwerp Streekplan Grensmaas	60,0	60,0	1998	12^e DGR
Scopewijzigingen				
Roosteren	0	0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Mutaties door onderhandelingsresultaat	6,8	8,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Mutaties door afspraken met Vlaanderen	16,1	19,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Overige scope aanpassingen	12,7	15,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Toevoeging risicoreserve Grensmaas	10,6	12,6	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Betalingsverplichting nadere overeenkomst CG	27,2	34,2	2011	22 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	73,4	88,8		
Technische Mutaties				
Desaldering overige inkomsten 2003	1,1	1,3	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	0,3	0,3	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	2,1	2,5	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	0,1	0,1	2006	11 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	0,6	0,7	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,3	0,4	2008	15 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2012	0,5	0,6	2013	24 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,3	0,4	2007	12 ^e VGR
Overboeking naar Grensmaas vanuit Zandmaas	4,3	5,3	2009	17 ^e VGR
Technische mutatie (ontvangst)	0,2	0,2	2009	17 ^e VGR
Wijziging bekostigingssystematiek	-/-60,3	-/-75,4	2011	20 ^e VGR
Leningsfaciliteit CG	31,8	40,0	2011	22 ^e VGR
Saldo technische mutaties	-/-18,7	-/-23,6		
Mee- en tegenvallers				
Herijking n.a.v. het Eindplan Grensmaas	5,4	6,0	2002	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Herijking ramingen n.a.v. POL Grensmaas	1,4	1,4	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	6,8	7,4		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	121,5			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		3,6	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		0,8	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		0,5	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004/2005		2,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,3	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		1,6	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		1,2	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		1,4	2009	16 ^e VGR
Loon- en prijsbestelling 2010		0,3	2010	18 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2011		0,3	2011	21 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2012		0,7	2012	23 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2013		1,4	2013	24 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2014		0,9	2014	26 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2015		0,3	2015	29 ^e VGR
Totaal loon- en prijsbijstelling		17,9⁹		

9 Betreft afronding

Totaal beschikbare budget		150,5		
----------------------------------	--	--------------	--	--

Uitgaven, ontvangsten, aangegane verplichtingen en geplande kasstromen

Onderstaande tabellen tonen de uitgaven, ontvangsten, aangegane verplichtingen en toekomstige kasstromen.

Tabel 6 Uitgaven (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	VGR 28 t/m 30-06-2015	VGR 29 30-06-2015 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	Totaal gerealiseerd t/m 30-06-2016
Zandmaas	279,0	14,3	2,9	296,2
Grensmaas	69,5	1,0	0,6	71,1
Uitgaven artikel 65.01	348,5	15,3	3,5	367,3

Tabel 7 Ontvangsten (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	VGR 28 t/m 30-06-2015	VGR 29 30-06-2015 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	Totaal gerealiseerd t/m 30-06-2016
Zandmaas	27,5	0,0	0,0	27,5
Grensmaas	6,9	0,0	0,1	7,0
Totaal	34,4	0,0	0,1	34,5

Tabel 8 Aangegane verplichtingen (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	VGR 28 t/m 30-06-2015	VGR 29 30-06-2015 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	Totaal gerealiseerd t/m 30-06-2016
Zandmaas	298,7	31,1	27,4	357,2
Grensmaas	73,2	0,5	2,0	75,7
Verplichtingen artikel 65.01	371,9	31,6	29,4	432,9

Tabel 9 Kasritme (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2019 e.v.	Totaal
Zandmaas							
I&M	293,3	10,0	20,0	5,0	35,0	43,9	407,2
Nog bij te dragen EZ							8,4 ¹⁰
Grensmaas							
I&M	70,6	2,0	3,0	3,0	3,0	68,9	150,5
Nog bij te dragen EZ							0,2 ¹¹
Totaal I&M							557,7

In tabel 9 zijn de kasritmes voor Zandmaas en Grensmaas voor de periode vanaf 2016 opgenomen. Deze reeksen worden regelmatig geactualiseerd op basis van de voortgang van de projecten. Aangezien de daaruit voortvloeiende begrotingsmutaties pas in de eerstvolgende Wijzigingswet op de begroting kunnen worden doorgevoerd, kan de geactualiseerde kasreeks afwijken van de meerjarige beschikbare bedragen in het Deltafonds.

10 Tevens neemt het ministerie van EZ, na bijstelling bij brief van 5 maart 2013 aan Tweede Kamer (kamerstuk II 18106, nr. 216) binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 117 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt.

11 Tevens draagt het ministerie van EZ via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (728 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt. IenM neemt van EZ 53,5 ha gronden over en EZ levert aan IenM nog een netto bijdrage van € 0,2 miljoen.

Uitputting post onvoorzien

In het projectbudget is een budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Dit budget is opgebouwd uit een onderdeel "Onvoorzien" en een onderdeel "Risico algemeen" dat tot en met VGR 9 "Risicoreserve" werd genoemd. Een overzicht van de mutaties 'Risico algemeen' is opgenomen in bijlage 6.

Het beschikbaar budget "Onvoorzien" van Zandmaas bedroeg initieel € 76,1 miljoen. In deze verslagperiode hebben geen mutaties plaatsgevonden. Per 31 december 2015 bedraagt het beschikbaar budget "Onvoorzien" € 19,5 miljoen. Het beschikbaar budget "Onvoorzien" van Grensmaas per 30 juni 2016 is ongewijzigd en bedraagt € 5,0 miljoen.

Het budget "Risico algemeen" bedroeg voor Zandmaas initieel € 88,1 miljoen (stand 1-1-2005). Er is € 53,0 miljoen van deze post overgeheveld naar het maatregelbudget, waardoor € 35,1 miljoen resteert. Het budget "Risico algemeen" voor Grensmaas bedroeg initieel € 12,6 miljoen. Er is nog geen geld overgeheveld naar het maatregelbudget.

Tabel 10 Apparaatbudget per 30 juni 2016, bedragen in € mln.

	Totaal VGR 29	Wijziging verslagperiode	Totaal einde verslagperiode	Totaal VGR30
Apparaatbudget RWS art. 05.01	170,3			170,3
Apparaatbudget RWS art. 05.01	41,2		41,2	41,2
Totaal Apparaatsbudget	211,5		41,2	211,5

Tabel 11 Apparaatskosten per 30 juni 2016 bedragen in € mln.

	Totaal VGR 28 t/m 30-06-2015	VGR 29 01-07-2015 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	Totaal uitgaven t/m 30-06-2016
Apparaatskosten RWS art. 05.01	170,3			170,3
Apparaatskosten RWS art. 05.01	12,3	1,6	1,9	15,8
Totaal Apparaatskosten	182,6	1,6	1,9	186,1

Tabel 12 Verplichtingen apparaat per 30 juni 2016, bedragen in € mln.

	Totaal VGR 28 t/m 30-06-2015	VGR 29 01-07-2015 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	Totaal verplichtingen t/m 30-06-2016
Apparaatverplichtingen RWS art. 05.01	170,3			170,3
Apparaatverplichtingen RWS art. 05.01	12,3	1,6	1,9	15,8
Totaal Apparaatverplichtingen	182,6	1,6	1,9	186,1

5.5 Risico's

In tabel 13 is de impact van de risico's -uitgedrukt in tijd en geld- zichtbaar gemaakt. De financiële risico's zijn voor Zandmaas en Grensmaas afgezet tegen het beschikbaar budget voor "Risico algemeen". De planningsrisico's beschrijven de mogelijke vertraging op de masterplanning.

Tabel 13 Impact risico's in tijd en geld (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

Impact risico's Zandmaas en Grensmaas	ZM GELD		GM GELD		ZM TIJD		GM TIJD	
	VGR 29	VGR 30	VGR 29	VGR 30	VGR 29	VGR 30	VGR 29	VGR 30
Marktsituatie zand en grind	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	0-6 mnd	0-6 mnd	0-6 mnd	0-6 mnd
Uitvoering hoogwatergeulen	0,1-0,3	0,1-0,2	-	-	0-6 mnd	0-6 mnd	-	-
Prioritaire kademaatregelen	0-0,1	0-0,1	-	-	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Tegenvallers Consortium Grensmaas	-	-	n.t.b.	n.t.b.	-	-	n.t.b.	n.t.b.
Grondverwerving natuurgronden	-	-	c.v.*	c.v.*	0-24 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd
Uitstel oplevering CG mijlpalen 2017, 2018 en 2024	-	-	c.v.*	c.v.*	-	-	n.t.b.	n.t.b.
Permanent rivierkundige maatregelen	-	-	2,4 - 6,5	2,4 - 6,5	-	-	-	-
Aanbestedingsrisico's	-	-	0,4 - 1,5	0,4 - 1,5	-	-	-	-
Diversen	-	-	2,2 - 6,2	2,1 - 5,9	-	-	variërend per risico	variërend per risico
Risico-profiel	0,1 - 0,4	0,1 - 0,3	5 - 14,2*	4,9 - 13,9*	0-24 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd
Verwachtingswaarde risico's	0,2	0,2	9,3 *	9,0 *	12 mnd	12 mnd	12 mnd	12 mnd
Beschikbaar budget Risico algemeen	35,1	35,1	12,6	12,6			VGR 289	

* CV = commercieel vertrouwelijke informatie

Toelichting risicoprofiel

Algemeen

In tabel 13 staan de gevolgen van risico's voor de beheer aspecten tijd en geld. In deze toelichting wordt nader ingegaan op de risico's, waarbij ook een verwachting wordt gegeven voor het komend halfjaar hoe het risico zich ontwikkelt ('trend'). Daarbij wordt niet alleen naar tijd en geld gekeken, maar naar alle beheers aspecten (kwaliteit, organisatie, imago, informatie, veiligheid, milieu, tijd en geld). Hierdoor kan het beeld uit tabel 13 afwijken van de uitgesproken verwachting voor het komend half jaar.

In deze voortgangsrapportage is zowel bij Zandmaas als Grensmaas sprake van een licht dalend risicoprofiel.

Bij de Zandmaas is een risico verdwenen: Door de afronding van de rivierverruimingsmaatregelen is het risicoprofiel van die deelmaatregel nagenoeg tot nul gereduceerd. Het risico m.b.t. de uitvoering van de hoogwatergeulen is onveranderd. De voortgang in de voorbereiding/uitvoering van de prioritair kademaatregelen blijft achter bij de planning, waardoor dit risico licht stijgt. De risico's als gevolg van de marktsituatie zand en grind en de grondverwerving van natuurgronden zijn onveranderd.

Bij de Grensmaas is het risico van het moeten betalen van kosten voor het opruimen van onvoorziene verontreinigingen op Rijksground [onderdeel van de categorie 'diverse risico's'] gedaald, omdat de meeste gronden reeds geleverd zijn, zonder dat zich onvoorziene verontreinigingen hebben voorgedaan.

Voor het overige zijn de risico's als gevolg van de marktsituatie van zand en grind, de verwerving van natuurgronden, het halen van de afgesproken mijlpalen, de benodigde permanente rivierkundige maatregelen en de aanbestedingsrisico's onveranderd.

Marktsituatie zand en grind

Geld: n.t.b.

Tijd: 0-6 maanden

Trend: onveranderd

Voor de Grensmaas [Consortium Grensmaas] geldt dat de ontwikkelingen op de zand- en grindmarkt onveranderd slecht blijven. De bouwmarkt trekt nog onvoldoende aan om een positieve uitwerking te hebben op de afzetmogelijkheden voor zand en grind, zodat door CG nog steeds gewerkt wordt met aanzienlijk lagere inschattingen voor de afzet en daarmee de inkomsten. Dit beeld wordt ook in de meest recente monitoringsrapportage van KPMG bevestigd. Nog steeds wordt niet verwacht dat de geboden leenfaciliteit door CG zal moeten worden benut, maar het wordt ook niet uitgesloten, zeker als de slapte op de zand- en grindmarkt aan blijft houden.

Het Consortium Grensmaas herbevestigt telkens de in de Nadere Overeenkomst toegezegde realisatie van de hoogwaterveiligheidsdoelstelling in 2017 en heeft een detailplanning gepresenteerd, waarin deze uitspraak onderbouwd wordt door de concrete beheersmaatregelen [depotvorming en extra kades] die CG tot haar beschikking heeft en indien nodig zal inzetten. In Itteren vorderen de ontgravingwerkzaamheden gestaag. De locatie dient volgens planning eind 2017 te worden opgeleverd. De werkzaamheden op locaties Urmond en Koeweide zijn gestart.

Ook bij Zandmaas staat de afzet van delfstoffen onder druk, maar de uitvoerende partijen zijn tot nu toe in staat gebleken de gestelde productieplanningen te halen. De hoogwatertaakstelling, met betrekking tot de zomerbedverdieping, is inmiddels gehaald. Kampergeul en DCM gaan verder met de uitvoering van de hoogwatergeulen conform de geldende projectplanningen.

Uitvoering hoogwatergeulen

Geld: 0,1-0,3 M€

Tijd: n.v.t.

Trend: dalend

Medio juni 2016 is de nog resterende opgave voor de hoogwaterdoelstelling Zandmaas gehaald door de verdere afgraving van de dekgrond en zandwinning bij de Noordgeul Well Aijen. Dit project wordt verder door zelfrealisator Kampergeul afgemaakt conform de geldende projectplanning voor de realisatie van het Maaspark Well.

Voor de Hoogwatergeul Lomm loopt de uitbreiding van de zandwinning in combinatie met verdere ontwikkeling van het gebied (Lomm+) volgens planning van de zelfrealisator tot eind 2022. Deze uitbreiding behoort niet tot de scope van Maaswerken. De Hoogwatergeul Lomm dient nog te worden afgewerkt en opgeleverd. De voortgang is sinds het bereiken van de hoogwaterdoelstelling in 2015 beperkt.

Per saldo is het risicoprofiel van de hoogwatergeulprojecten dalend.

Prioritaire kademaatregelen

Geld: € 0-0,1 M€

Tijd: n.t.b

Trend: onveranderd

Dit risico houdt verband met het tijdig realiseren van de prioritaire kaden.

De werkzaamheden aan de kademaatregelen en de planstudies voor enkele clusters hebben vertraging opgelopen maar de planning voorziet nog wel in een tijdige afronding voor 31-12-2020.

Het waterschap Roer en Overmaas voert overleg met het Consortium Grensmaas over de uitvoering van dijkwerkzaamheden die aan elkaar grenzen. Op 15 april 2015 zijn over de onderlinge raakvlakken en uitgangspunten nadere afspraken gemaakt. De uitwerking en formele vastlegging hiervan is in concept gereed. CG en WRO passen bij de dijk aanleg nu dezelfde methode toe en werken samen aan het tijdig uitvoeren van de dijken voor eind 2017. Met RWS wordt overleg gevoerd over de meerkosten die daardoor voor CG ontstaan. Bij eventuele vertraging worden beheersmaatregelen genomen zodat de hoogwaterdoelstelling wordt gegarandeerd. Definitieve vaststelling van het samenwerkingsvoorstel door CG en WRO moet nog plaatsvinden.

Waterschap Peel en Maasvallei heeft gemeld dat de geraamde kosten voor de dijkringen van werkpakket 1 (Mook, Afferden en Eiland van Bergen) en 2 (Lottum, Grubbenvorst en Neer) beduidend hoger zijn dan het beschikbare budget. In september 2015 zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop met deze problematiek zal worden omgegaan. Aan de uitvoering van deze afspraken wordt door alle partijen hard gewerkt. Voor de dijkringen van werkpakket 2 wordt gestuurd op het nemen van de projectbesluiten in het tweede kwartaal van 2016. De totale planning sluit nog steeds, met een ruime buffer van 1,5 jaar, op de einddatum van 2020.

Per saldo is het risico onveranderd.

Tegenvallers Consortium Grensmaas (CG)

Geld: n.t.b.

Tijd: n.t.b.

Trend: dalend

Op basis van de Uitvoeringsovereenkomst heeft het Consortium Grensmaas het recht om tegenvallers in de uitvoering (notificaties) voor te leggen voor nader overleg met de convenantpartners. Met het tekenen van de Nadere Overeenkomst is een aantal hieruit voortkomende verplichtingen voor de Staat afgehandeld en zijn afspraken gemaakt over de door het Consortium Grensmaas gewenste optimalisaties. Deze optimalisaties [o.a. Urmond, visvijver Itteren] worden inmiddels in de praktijk gerealiseerd. De verwachting is dat deze deelprojecten in de tweede helft van 2016 worden gerealiseerd.

Per saldo is het risico dalend.

Grondverwerving natuurgronden

Geld: c.v.

Tijd: 0-24 maanden

Trend: onveranderd

Voor het realiseren van de natuurdoelstelling Zandmaas zijn 396 hectaren beschikbaar. In combinatie met en aansluitend op de noordgeul bij Well-Aijen wordt het Maaspark Well uitgevoerd. Daarmee zijn extra natuurgronden beschikbaar en wordt de natuuropgave van 427 hectaren gehaald. Deze gronden liggen buiten het oorspronkelijke plangebied van de Zandmaas. Om toch zoveel mogelijk aaneengesloten natuurgebied te realiseren binnen het oorspronkelijke plangebied wordt nog een beperkte inspanning gedaan. Het gaat dan om het onteigenen van een aantal hectares waarvoor een onteigeningstitel is verkregen, het inzetten op particulier natuurbeheer waar daartoe bereidheid is en het afwikkelen van een langlopend dossier via een gerechtelijke procedure.

Het realiseren van de natuurdoelstelling Grensmaas is gericht op het verwerven van 1208 ha grond. De einddatum hiervoor is bepaald op 31 december 2018. De overall grondpositie vergraven en onvergraven gronden is in het eerste halfjaar van 2016 met 1,8% verbeterd. Er is in totaal 1114 ha grond gerealiseerd (94,2% vergraven / 73,5% onvergraven). CG heeft aangegeven ook na eind 2017 [datum natuurdoelstelling] gestaag door te zullen gaan met het verwerven van gronden ten behoeve van onvergraven natuur.

Uitstel oplevering CG van mijlpalen 2017, 2018 en 2024.

Geld: c.v.

Tijd: n.t.b.

Trend: dalend

Met het tekenen van de Nadere Overeenkomst en de Leningovereenkomst door het Consortium Grensmaas is de hoogwaterdoelstelling voor Grensmaas en de voortgang van het Grensmaasproject veiliggesteld. Middels de door Maaswerken uitgevoerde systeem- en procestoetsen op de door CG gehanteerde planning wordt de inzet van CG gecontroleerd om deze belangrijke doelstellingen te halen. In het tweede kwartaal 2016 is door CG een gedetailleerde presentatie van haar plannings- en beheers instrumentarium gegeven, met het doel om RWS en detail op de hoogte te brengen van de uitvoeringsplanning en het in te zetten instrumentarium om deze planning optimaal te beheersen. Door de inzet van het instrumentarium van flexibele winning met interne depotvorming is CG in staat om het proces van de voor de hoogwaterdoelstelling elementaire rivierversuiming zeer nauwkeurig te beheersen. Dit, in combinatie met eventuele extra kade-aanleg, garandeert de tijdige realisatie van de hoogwaterdoelstelling. RWS zal een maal per 4 maanden op dezelfde gedetailleerde wijze over de voortgang van de werkzaamheden worden geïnformeerd.

Het proces om de natuurdoelstelling in 2018 te behalen verloopt conform planning, maar de realisatie wordt met het verstrijken van de tijd steeds lastiger, omdat de juridische instrumenten ontbreken om gronden anders dan minnelijk te verwerven.

Per saldo is de trend voor dit risico dalend.

Permanent rivierkundige maatregelen

Geld: € 2,4 – 6,5 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: onveranderd

De permanent rivierkundige werken bestaan sinds 2013 uit een aantal aandacht locaties, waar de ontwikkelingen in de stabiliteit van de bodem en de oever door de Nederlandse en Vlaamse rivierbeheerders intensief worden gevolgd. In recent onderzoek is vastgesteld dat op meerdere plaatsen verhoogde stroomsnelheden voorkomen. Hierdoor zijn mogelijk additionele rivierkundige werken (vooral steenbestortingen) nodig om ongewenste erosie tegen te gaan. Bij de voortschrijdende realisatie van het Grensmaasproject ontstaat gaandeweg meer inzicht in de noodzaak voor het uitvoeren van eventuele rivierkundige maatregelen.

Vooralsnog is de trend van dit risico onveranderd.

Aanbestedingsrisico's

Geld: € 0,4 – 1,5 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: dalend

Het risico dat over de overeenkomst met het Consortium Grensmaas alsnog door derden of door de NMa een procedure wordt aangespannen wordt steeds kleiner. In geval de rechter de bezwaarmakers in het gelijk zou stellen, kunnen de kosten fors oplopen. De kans hierop wordt echter laag geschat. Het risico is beheerst door een goede afstemming met de Europese Commissie. Door het Consortium Grensmaas wordt op een gedegen manier gewerkt aan de operationele uitvoering van de met de Europese Commissie gemaakte afspraken over het openbaar aanbesteden van een deel van de benodigde werken ter uitvoering van het Grensmaasplan. Met het verstrijken van de tijd vermindert de kans van optreden van het risico steeds meer, indien alle partijen zich houden aan de gemaakte afspraken.

In de huidige verslagperiode is het risico onveranderd.

Diversen

Geld: € 2,1 – 5,9 miljoen

Tijd: variërend per risico

Trend: dalend

De risicocategorie "diversen" betreft voor het merendeel risico's, die een kleine kans van optreden hebben, maar -indien dat onverhoopt het geval is- leiden tot aanzienlijke gevolgen voor tijd en/of geld.

Het betreft vooral:

- Mogelijke meerkosten in verband met eventuele planschade die door de overheid uitgekeerd moet worden en niet door de overheid op het Consortium Grensmaas verhaald kunnen worden. Hierbij gaat het voornamelijk om planschade op basis van de Wet ruimtelijke ordening.
  - Actueel: twee kleine lopende dossiers bij Grensmaas, waarbij nog geen schade of nadeelcompensatie is toegewezen.
- Mogelijke extra kosten voor de verlegging van kabels en leidingen indien de 'Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen in en buiten Rijkswaterstaatswerken en spoorwegwerken 1999' niet van toepassing wordt verklaard voor zelfrealisatieprojecten.
  - Actueel: geen lopende dossiers.
- Risico's door de gevolgen van kostenverhogingen in de markt.
  - Actueel: geen lopende dossiers.
- Risico's met betrekking tot grondverwerving (vergraven en niet-vergraven gronden).
  - Actueel: te vergraven gronden: diverse lopende oteigeningen
  - Actueel: niet te vergraven gronden: diverse langlopende minnelijke verwervingstrajecten.
- De restrisico's over het juridisch kader van grootschalig grondverzet, waarbij door het besluit Bodemkwaliteit een relatief stabiele situatie is ontstaan door de mogelijkheid om "grond van buiten" in de projecten te mogen toepassen. Het beleid t.a.v. het "vullen van putten" is voor de Maaswerken positief, waardoor voor dit deelaspect het risicoprofiel zich positief heeft ontwikkeld. Waakzaamheid blijft geboden door de lange looptijd van de projecten en de gevoeligheid van dit thema voor nationale en internationale wet- en regelgeving
  - Actueel: geen knelpunten verwacht.

- Gevolgen van de peilopzet in de Zandmaas dat kan leiden tot schadegevallen en maatschappelijke onrust.
  - Actueel: geen actuele knelpunten.
- Risico's gekoppeld aan het aantreffen van niet gesprongen explosieven in/op de waterbodem, die kunnen leiden tot gevolgen voor tijd en geld.
  - Actueel: geen actuele knelpunten.
- Onvoorzienbare bodemverontreinigingen van gronden die door de overheid in de projecten moeten worden ingebracht. Dit risico wordt steeds minder naarmate deze gronden met succes zijn overgedragen.
  - Actueel: geen lopende dossiers, derhalve is de risicoreservering, zowel qua kans van optreden als mogelijk gevolg, naar beneden bijgesteld.
- Risico's gekoppeld aan de monitoring van de grondwaterstand door de werkzaamheden in de Grensmaas. Door de afspraken met Vlaanderen blijft dit een risico dat om een heldere beheersing vraagt. Dit risico zal in omvang verminderen, aangezien tot op heden nog geen nadelige gevolgen zijn gemeten.
  - Actueel: geen noemenswaardige fluctuaties.

De trend is dalend, vanwege het verminderen in omvang van een klein financieel risico.

5.6 Prognose eindstand

In de prognose eindstand zijn de ramingen en risicoprofielen geactualiseerd.

Tabel 14 Prognose eindstand deze verslagperiode

	Raming inclusief realisatie	Risico profiel	Verwachting waarde risico's	Prognose eindstand	Beschikbaar budget
Zandmaas	388,8	0,1 – 0,3	0,2	389,1	407,2
Grensmaas	142,6	4,9–13,9*	9,0**	142,6	150,5

Bedragen in miljoen euro, *exclusief commercieel vertrouwelijke informatie

** Reeds begrepen in de raming Grensmaas.

De prognose eindstand van Zandmaas is ten opzichte van VGR 29 € 0,7 miljoen gestegen. De stijging komt voort uit kleine wijzigingen in ramingen veroorzaakt door het afwickelen van bestellingen van projecten die gereed zijn.

De prognose eindstand van Grensmaas is ten opzichte van VGR 29 € 3,8 miljoen gestegen. Dit als gevolg van bijstellingen van de ramingen..

Het risicoprofiel is licht gedaald als gevolg van bijstellingen voortkomend uit risicosessies.

Bijlage 1   Afkortingenlijst

CG	Consortium Grensmaas
DCM	Delfstoffencombinatie Maasdal
DGR	Deltaplan Grote Rivieren
EZ	Ministerie van Economische Zaken
IBOI	Index Bruto Overheidsinvesteringen
IenM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
IKB	Interne kwaliteitsborging
KRW	Kaderrichtlijn Water
NGE	Niet-gesprongen explosieven
nHWBP	(nieuw) Hoogwaterbeschermingsprogramma
OTB	Ontwerp-Tracébesluit
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
pp	Prijspeil
RWS	Rijkswaterstaat
SCB	Systeemgerichte contractbeheersing
VGR	Voortgangsrapportage

Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas projecten

De karakterisering van het Zandmaasproject volgens Tracébesluit (18 december 2001), aanvulling Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) Zandmaas (1 februari 2002) en scope Zandmaas 2001 (december 2001) en wijziging 2006, is weergegeven in de onderstaande tabel.

Doelstellingen Zandmaasproject

- ❑ Hoogwaterbescherming, op zodanige wijze dat in 2015 de bevolking achter de kaden van de Zandmaas die aangelegd zijn in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, bij maatgevende afvoer 3275 m³/s, een beschermingsniveau van 1/250e per jaar wordt geboden.
- ❑ Het ontwikkelen van 556 ha natuur langs de Maas middels het uitvoeren van de projecten uit Pakket I zoals vastgelegd in het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute en projecten in het POL-aanvulling Zandmaas.

Plangebied Zandmaas

Het zomer- en winterbed van de Maas van Maaskilometer 70 (benedenstrooms van Linne) tot en met Maaskilometer 226,5 (Hedel), aangevuld met:

- ❑ Retentiegebied Lateraalkanaal West
- ❑ Bergings- en bewerkingslocaties die buiten het winterbed kunnen liggen
- ❑ Compenserende en mitigerende maatregelen die buiten het winterbed kunnen liggen

Projecten Zandmaas Pakket I

❑ Kadeaanpassingen Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar ❑ Retentiegebied Lateraalkanaal-West ❑ Hoogwatergeulen Lomm en Well-Aijen ❑ Rivierverruiming Belfeld, km 87-92 ❑ Rivierverruiming Sambeek, km 109-120 ❑ Rivierverruiming Grave, km 155-175 ❑ Rivierverruiming Lith km 176-181 ❑ Mitigerende maatregelen peilopzet, aanpassing bruggen en stuwen ❑ Compensatieplan Natuur	❑ Proefproject eroderende oevers ❑ Compensatie benedenstroomse effecten Den Bosch ❑ Aankoop natuurgebied Heukelomse Beek, natuurlijke oevers en 25 m oeverstroken ❑ Grondverwerving nevengeul Belfeld West, nevengeul Sambeek Oost ❑ Prioritaire kademaatregelen conform bestuurlijke overeenkomsten met waterschappen

Resultaat Zandmaas Pakket I

- Realisatie van de projecten zoals vastgelegd in het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute en projecten in het POL-aanvulling Zandmaas (gereed eind 2015) en anderzijds het aanleggen van prioritaire waterkeringen (gereed eind 2020). Voortschrijdend inzicht heeft opgeleverd dat naast de projecten Zandmaas en Grensmaas aanvullende projecten nodig zijn om het

beschermingsniveau van 1/250^e per jaar te bereiken.

- 427¹² ha natuur plus 60 ha compensatie van natuurwaarden die verloren zijn gegaan.

---

¹² Scopewijziging 5 maart 2013. In de Zandmaas vervalt de realisatie van de nevengeulen langs de stuwen bij Sambeek en Belfeld (samen 129 ha). De nevengeulen leveren geen bijdrage aan de hoogwaterveiligheidsdoelstelling. De overige natuurmaatregelen in de Zandmaas (fase I) blijven onderdeel van de scope. Het betreft de hoogwatergeul Lomm, de hoogwatergeul Well Aijen, de Heukelomse Beek en de natuurvriendelijke oevers. De totale scope natuur in de Zandmaas (fase I) is door de scopewijziging gedaald van 556 ha naar 427 ha.

Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas projecten

De karakterisering van het Grensmaasproject volgens het Eindplan Grensmaas, vastgesteld door Gedeputeerde en Provinciale Staten op 21 december 2001 en het POL Grensmaas vastgesteld door Provinciale Staten op 1 juli 2005 en de ministeriële afspraken in de Vlaams-Nederlandse Verklaring met betrekking tot het uitvoeren van werken aan de Gemeenschappelijke Maas op 3 mei 2005, is weergegeven in onderstaande tabel.

Doelstellingen Grensmaasproject

- ❑ Het door rivierverruiming verlagen van de hoogwaterstanden in de Maas met als maatstaf dat uiterlijk in 2017 de gebieden die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd een kans op overstroming hebben van 1/250^e per jaar, bij een maatgevende afvoer van 3275 m³/s.
- ❑ Het tot ontwikkeling brengen van tenminste 1000 ha natuur, waarvoor de aankoop en overdracht aan natuurbeherende instanties dan wel Rijkswaterstaat voor eind 2018 moet zijn gerealiseerd.
- ❑ Het winnen van ten minste 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte (provinciale taakstelling).

Plangebied Grensmaas

Het Maasdal van Maastricht tot en met Roosteren van Maaskilometer 15 tot en met Maaskilometer 55.

Projecten Grensmaas

❑ Uitvoeringsovereenkomst Grensmaas omvat de maatregelen: dekgrondverwijdering (dv), stroomgeulverbreding (sv), weerdverlaging (wv), aanleg nevengeulen (ng), aanvulling plas (ap), sanering (sa), dekgrondberging (db), natuurontwikkeling (no) en kadeophoging (ka) op de volgende locaties: -Bosscherveld dv, db, no -Borgharen sv, wv, db, no -Itteren sv, wv, db, no -Aan de Maas sv, db, no -Meers sv, wv, db, no -Maasband sv, wv, ng, no -Urmond sv, wv, sa, no -Nattenhoven wv, db, ka, no -Grevenbicht ng, no -Koeweide sv, wv, db (2 delen), no -Visserweert sv, wv, ng, no	❑ Proefproject Meers : sv, wv,db, ap, no ❑ Vlaamse locaties (België): -Hochter Bampd sv, ap, no -Herbricht sv, no -Kotem sv, wv, no -Boertien+ ❑ Roosteren: compensatie voor de kadeaanleg in 1996 en realiseren beschermingsniveau. ❑ Mitigatiemaatregelen: maatregelen ter voorkoming van significante waterstandsverhogende effecten dan wel verdroging aan Vlaamse zijde ❑ Rivierkundige werken (oever- en bodemverdedigingen) ❑ Prioritaire kademaatregelen conform bestuurlijke overeenkomsten met waterschappen

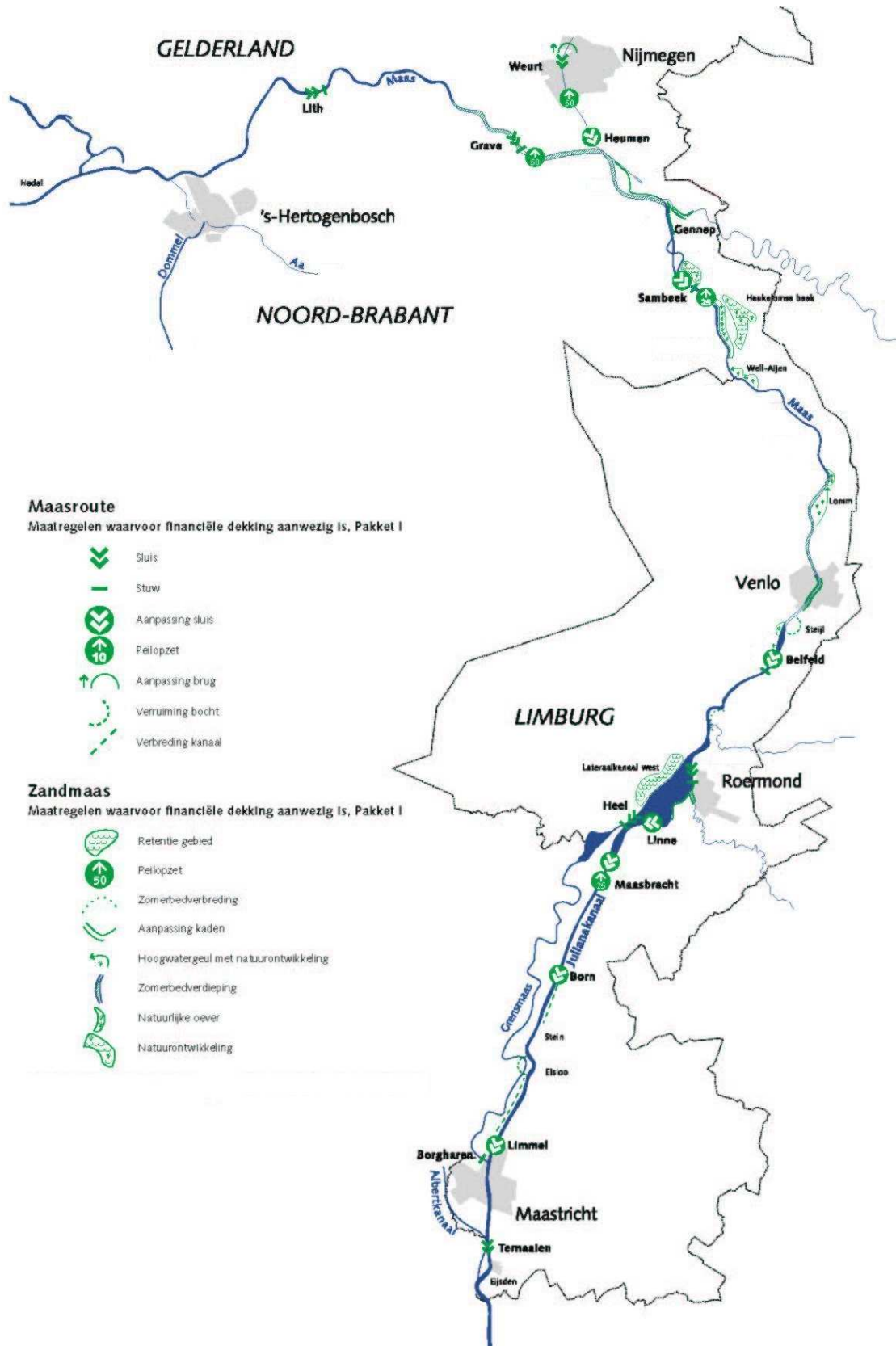
Resultaat Grensmaas

- Realisatie van de projecten conform de POL-aanvulling Grensmaas en het aanleggen van prioritaire waterkeringen (gereed eind 2020), waardoor het beschermingsniveau van

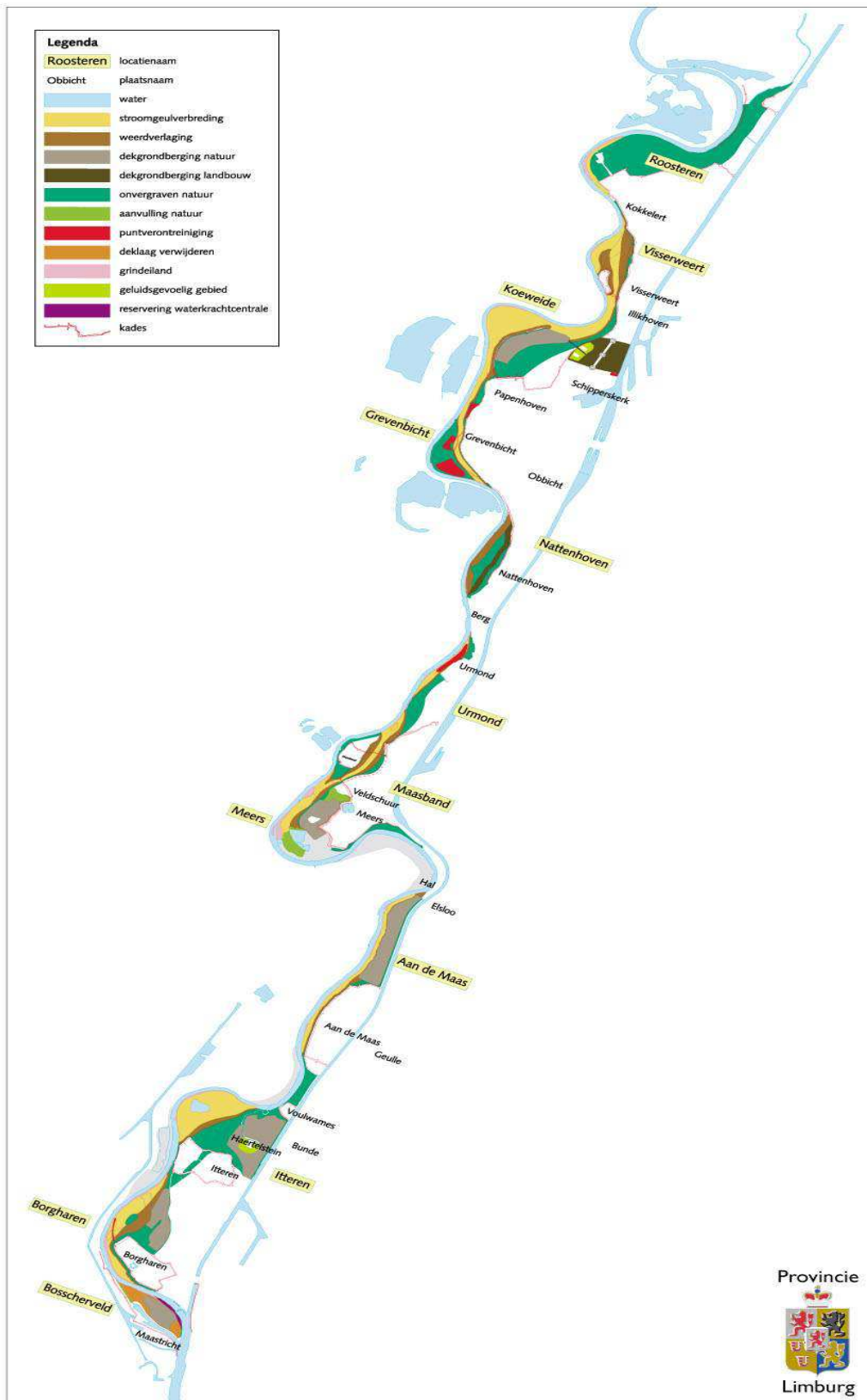
1/250e per jaar op basis van een maatgevende afvoer van 3275 m³/s zoveel als mogelijk wordt bereikt. Voortschrijdend inzicht heeft opgeleverd dat naast Zandmaas en Grensmaas aanvullende projecten nodig zijn om het beschermingsniveau te bereiken.

- Natuur aan Nederlandse zijde: 1208 ha natuur in 2018
- Delfstoffen: circa 52 miljoen ton grind.

Bijlage 4   Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute

Bijlage 5   Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas

Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 30

In deze bijlage zijn voor Zandmaas en Grensmaas de mutaties toegelicht in het projectbudget en in de ontwikkeling van de post "Risico algemeen".

Zandmaas

Tabel 1 Mutatie projectbudget Zandmaas

Detailtering mutatie projectbudget Zandmaas in VGR 30		€ miljoen
1	Geen mutaties	
Totale mutatie VGR 30		

Tabel 2 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 30		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2005		88,1
1	Vergunningverlening en monitoring proefproject 2	-/- 1,0
Standlijn per 1 januari 2006		87,1
2	Nadeelcompensatie DGR Kaden	-/- 4,3
3	Schaderegeling peilopzet Grave	-/- 7,1
4	Keringen in de Roer i.v.m. invulling Wet op de waterkering	-/- 7,5
Standlijn per 1 januari 2007		68,2
5	Monitoring grondwatereffecten peilopzet Grave en Sambeek (aanwending van risico ten gunste van budget)	-/- 1,5
Standlijn per 30 juni 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2008		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2008		66,7
6	Overboeking van de restant PM-post bestemd voor de kademaatregelen van "risico algemeen" naar "budget"	-/- 8,2
Standlijn per 30 juni 2009		58,5
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2009		58,5
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2010		58,5
7	Overboeking van middelen bestemd voor "Sluitstukkaden"	-/- 8,8

Detailering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 30		€ miljoen
	Standlijn per 31 december 2010	49,7
8	Overboeking van middelen bestemd voor "Sluitstukkaden"	-/- 11,6
	Standlijn per 30 juni 2011	38,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2011	38,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2012	38,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2012	38,1
9	Overboeking vanuit "risico algemeen" naar "budget" voor Zuidgeul Well Aijen	-/- 3,0
	Standlijn per 30 juni 2013	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2013	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2014	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2014	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2015	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2015	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2016	35,1

Grensmaas

Tabel 3 Mutatie projectbudget Grensmaas

Detailtering mutatie projectbudget Grensmaas in VGR 30		€ miljoen
1	Geen mutaties	
Totale mutatie VGR 30		

Tabel 4 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas in VGR 30		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2006		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 1 januari 2007		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2007		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2008		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2008		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2009		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2009		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2010		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2010		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2011		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2011		12,6
	Maatregeloverstijgende risico's zijn maatregelspecifiek gemaakt	-/- 12,6
Standlijn per 30 juni 2012 (wordt per VGR 24 niet verder weergegeven i.v.m. bereiken NUL)		0

30^e Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas

**is een document van Rijkswaterstaat Programma's, Projecten en Onderhoud
Programma Maaswerken**

Postadres:
Postbus 1593
6201 BN Maastricht

Bezoekadres:
Avenue Ceramique 125
Maastricht

Telefoonnummer: 043 - 387 0303
Faxnummer: 043 - 387 0359

www.rijkswaterstaat.nl/maaswerken